

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
„Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”
Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach schematu II pomocy technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020”
Za treść materiału odpowiada Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie

Raport z warsztatów

Tytuł warsztatu: Animacja lokalnej społeczności z uwzględnieniem współpracy i projektów partnerskich.

Osoba prowadząca warsztat: Ryszard Kamiński

Najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonych warsztatów

Warsztaty dotyczące animacji lokalnej społeczności z uwzględnieniem współpracy i projektów partnerskich miały zdefiniowane następujące cele:

1. Uwspólnienie wiedzy na temat operacji w partnerstwie
2. Zebranie dobrych praktyk w zakresie współpracy z terenu różnych LGD
3. Refleksja nad wartością dodaną, jaką współpraca wnosi do projektów
4. Stworzenie listy czynników, które utrudniają współpracę
6. Stworzenie „Dekalogu animatora współpracy”.

W ramach prowadzonych warsztatów zaplanowane cele w zdecydowanej większości zostały osiągnięte. Zgodnie z założeniami przyjętymi przez prowadzącego, istotne było zarówno przeprowadzenie dyskusji na tematów różnych aspektów animacji lokalnej społeczności, jak i praktyczne zastosowanie ćwiczeń użytecznych w pracy lokalnego animatora. Wykorzystanie porządkujących narzędzi takich jak ćwiczenia „TWARZ”, „RANKING” lub matryca „PILNOSC/WAŻNOŚĆ” pokazały, że praca w środowisku lokalnym wymaga nie tylko przekazywania wiedzy, ale również odwoływania się do doświadczeń lokalnych uczestników i wskazania im prostych metod, dzięki którym pracując z grupami mieszkańców można pomóc im przejść klasyczną ścieżkę od problemu do znajdowania najlepszych w danych warunkach rozwiązań. Kolejnym krokiem jest umiejętność zaplanowania, realizacji i rozliczania projektu, co jest osobnym przedsięwzięciem, wymagającym również dużych kompetencji.

Na początku dokonano podsumowania wiedzy na temat realizacji projektów współpracy w okresie programowania UE 2023-2027, tj. operacje w partnerstwie, projekty partnerskie, projekty partnerskie międzynarodowe. Uczestnicy przedstawili informacje w jaki sposób

założono realizację takich projektów w ich własnych lokalnych strategiach rozwoju. Zaznaczono, że w obecnym okresie programowania projekty te będą realizowane inaczej niż w poprzednich perspektywach.

Następnie poproszono uczestników o przedstawienie pozytywnych doświadczeń związanych z realizacją projektów na swoim terenie

Uczestnicy w dwóch grupach przedstawili i krótko omówili kryteria sukcesu następujących projektów:

Grupa I

- Święto czekolady
- Festiwal Dobrej Energii, Forum NGO i liderów młodzieżowych
- Przewodnik „Za ladą” - inicjatywa promocji lokalnych atrakcji w sklepach
- Z małej szkoły w wielki świat
- Projekty realizowane w ramach działania, „Działaj Lokalnie”
- Powiatowe Forum Organizacji Pozarządowych
- Rajd rowerowy Młodzieżowa Akademia Komunikacji
- Lokalny Fundusz Stypendialny Fundacji PRYM
- Tworzenie sieci wiosek tematycznych
- „Genealodzy.pl” – międzypokoleniowy projekt współpracy
- Inicjatywy SMART VILAGE
- Przewodnik turystyczny – znakowanie zabytków
- Projekt Ochrony Krajobrazu i upowszechniania rolnictwa regeneratywnego

Grupa II:

- RURBEST 22 (międzynarodowy projekt koordynowany przez ELARD a skierowany do młodzieży)
- „Power wielopokoleniowy Zakola Dolnej Wisły” (Projekt LGD skierowany do różnych grup wiekowych).
- Czas na Produkt Lokalny – projekt realizowany przez LGD Nyskie Księstwo Jezior i Gór
- Szlakiem Ukrytych skarbów
- Wymiana doświadczeń z LGD z byłego NRD
- Pogłębiona diagnoza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Obchody bitwy nad Bzurą

Kolejnym elementem warsztatów było ćwiczenie w grupach podczas którego omówiono kluczowe bariery związane z realizacją lokalnych inicjatyw i projektów, w tym projektów współpracy. Dwie grupy zidentyfikowały następujące bariery:

Bariery zidentyfikowane w grupie pierwszej:

- Wielorako rozumiany „Syndrom władzy”
- Brak „u Wspólnionej” wiedzy
- Różnice w sposobie rozliczania projektów w różnych instytucjach (np. w różnych samorządach województw)
- Niewystarczająca – „zła komunikacja między partnerami”
- Za mało doświadczeń w realizacji projektów współpracy pomiędzy lokalnymi grupami działania
- Mentalność lokalnej społeczności
- Różnice w dostępie do środków przez poszczególnych partnerów
- Różnice kulturowe
- Brak możliwości kontynuacji dobrych projektów

Bariery zidentyfikowane przez drugą grupę warsztatową:

- Wszechogarniająca biurokracja
- Sytuacja finansowa poszczególnych partnerów
- Brak odpowiedniej komunikacji między partnerami
- Brak realnego i skutecznego planowania działań w ramach projektów
- Problemy z podziałem obowiązków, delegowaniem i egzekwowaniem wykonania poszczególnych zadań
- Niewystarczające kompetencje lidera w koordynacji i zarządzaniu projektem

Zgłaszane bariery realizacji projektów, jak i dyskusja nad nimi pokazały zróżnicowane doświadczenia uczestników warsztatów w tym zakresie. W tym ćwiczeniu dyskutowano raczej o projektach realizowanych w partnerstwie. Ogromnym wyzwaniem jest realizacja zadań, które zarówno na etapie koncepcyjnym, jak wykonawczym wymagają szerokiego konsensusu i uwspólniania doświadczeń i dodatkowo angażują wielu partnerów. Pomimo coraz bardziej powszechnej realizacji różnorodnych działań w formie projektów, zupełnie inaczej podchodzą do nich przedstawiciele instytucji publicznych, gdzie dominuje (siłą rzeczy) kwestie formalne i w związku z powyższym biurokratyczne. W organizacjach pozarządowych podejście to jest bardziej spontaniczne, nie zawsze zgodne z obowiązującymi zasadami i procedurami, ale też zwykle bardziej spontaniczne i co z tego wynika również bardziej kreatywne. Podobnie jest z animowaniem lokalnych liderów do podejmowania różnych zadań. Ta sytuacja jest prawie całkowicie odmienna niż w jednostkach publicznych. Organizacje pozarządowe i społeczne chcą podejmować wiele wyzwań, nie rozumieją ograniczeń formalnych, dziwią się różnorodnym formalnościom. Podobnie reagują firmy i podmioty komercyjne, które również wykazują swoje „zniecierpliwienie”. NGOsy mają oczywiście zwykle ograniczony dostęp do zasobów finansowych. Połączenie w ramach jednego projektu/działania/inicjatywy podmiotów z tych trzech różnych „światów” jest niezwykle trudne, ale jak pokazują same lokalne grupy działania

jako „byty” funkcjonujące w Polsce od 20 lat – możliwe. Nie każdy jednak lider podejmujący działania w skali swojej miejscowości lub po prostu w inaczej określonym lokalnym środowisku dysponuje takim potencjałem.

Bariery współpracy między sektorami

W kolejnym ćwiczeniu, uczestnicy warsztatu uzgadniali listę barier, jakie mogą utrudniać współpracę pomiędzy partnerami reprezentującymi różne sektory.

Podsumowując dłuższą dyskusję zgłoszono następujące problemy współpracy pomiędzy sektorami:

- W relacjach LGD z samorządami poszczególnych województw (odpowiednimi departamentami zarządzającym LEADERem w ramach urzędów marszałkowskich) często pojawia się problem komunikacji i wzajemnego zrozumienia, co utrudnia po stronie LGD odpowiednie planowanie oraz przyczynia się do późniejszych problemów z rozliczaniem projektów.
- W relacjach pomiędzy poszczególnymi organizacjami pozarządowymi pojawiają się również kłopoty z komunikacją i umiejętnością koordynacji działań i właściwego planowania. Działacze społeczni niecierpliwą się koniecznością szczegółowych rozliczeń podejmowanych działań.
- W relacjach sektora publicznego z NGO wybija się na pierwszy plan biurokracja panująca we wszystkich urzędach, której często nie potrafią przebrnąć działające społecznie „NGOsy”

Uczestnicy uznali kwestie biurokracji, jasnego wyznaczenia zasad realizacji projektów międzynarodowych, podniesienia kompetencji liderów organizacji pozarządowych dla poprawy zarządzania projektami jako najważniejsze kwestie (w matrycy: „PILNOŚĆ”/”WAŻNOŚĆ”)

Praktyczne propozycje rozwiązań dotyczących wdrażania podejścia LEADER

Dyskutując nad propozycjami działań wynikającymi z rozmów nad doświadczeniami barierami w realizacji projektów, uczestnicy podkreślali że nadal potrzebne jest rozwijanie podstawowych kompetencji wszystkich zaangażowanych interesariuszy projektów.

- Pojawiające się nowe formy projektów realizowanych przez większość LGD w Polsce (wynikające przede wszystkim z podejścia wielofundusowego RLKS) stwarza oczywiście nowe możliwości finansowania, ale również będzie dla LGD i ich beneficjentów bardziej wymagający. **(Propozycja wymiany doświadczeń z regionami, które już wdrażały takie podejście przez ostatnie lata (województwa: podlaskie i kujawsko – pomorskie)**

- Skuteczne realizowanie projektów współpracy (angażujące w swej istocie różne podmioty) wymaga wielkiego zaangażowania i upowszechniania nowych kompetencji wśród potencjalnych partnerów takich przedsięwzięć. **(LGD powinny nadal „inwestować w kompetencje organizacji członkowskich i lokalnych liderów”)**
- Realizacja międzynarodowych projektów współpracy jest bardzo atrakcyjna ale i stanowi wielkie wyzwanie nie tylko ze względu na bariery językowe, ale również na kwestie proceduralne w poszczególnych krajach i nieco inne systemy ich wdrażania oraz różne harmonogramy czasowe uruchamiania konkursów. **(Należy, między innymi, zarekomendować większy udział w międzynarodowych spotkaniach przedstawicieli LGD. Zdaniem uczestników, nie wystarczą tu wyłącznie narzędzia internetowe)**

Zasady pracy animatora współpracy lokalnej (tzw. Dekalog Animatora Projektów Współpracy)

Finalną część warsztatu stanowiło wypracowanie symbolicznego „Dekalogu Animatora Projektów Współpracy”. Są to rekomendacje mające charakter uniwersalny i powinny zostać przekazane najlepiej w formie dzielenia się wiedzą pomiędzy doświadczonymi i początkującymi animatorami. Aby tak się działo, potrzeba wielu spotkań, szkoleń, warsztatów, które są kwintesencją podejścia LEADER, o czym w natłoku procedur i biurokratycznych zasad zbyt często zapomina się tracąc nie tylko wiedzę o słynnych „7 zasadach LEADERa”, ale również o sensie powstawania i istnienia lokalnych grup działania.

Uwspólniony (z dwóch grup) dekalog przedstawia się następująco:

1. Właściwa profesjonalna komunikacja ze wszystkimi interesariuszami z właściwym językiem i indywidualnym podejściem
2. Gromadzenie wiedzy niezbędnej do realizacji planowanych zadań
3. Dbanie o zaangażowanie partnerów (interesariuszy)
4. Profesjonalne planowanie jako element procesu zarządzania – kierowania procesem grupowym
5. Docenianie małych etapowych sukcesów
6. Znalezienie czasu i odpowiedniej przestrzeni dla wszystkich, aby mogli realizować swoje cele i rozwinąć swoje skrzydła.
7. Konsekwencja i operatywność w działaniu
8. Podchodzenie z empatią, ale jak trzeba również z asertywnością, aby osiągnąć skuteczność
9. Gromadzenie i udostępnianie dobrych praktyk oraz dawanie dobrego przykładu przez animatora
10. Dbanie o pozytywną energię w zespole/grupie, która chce osiągnąć konkretny cel

Refleksja na podsumowanie

Pomimo trudnej sytuacji polskiej wsi, nie brakuje w tych środowiskach osób gotowych podjąć działania na rzecz swojego najbliższego otoczenia z korzyścią dla siebie i innych. Sztuką jest jednak zrobić coś dobrego dla innych w taki sposób, aby w przyszłości ci, z którymi pracujemy, wykazali własną aktywność, a nie oczekiwali kolejnej pomocy!

Dlatego lokalni liderzy niezależnie od charakteru swojej aktywności powinni doskonalić umiejętności włączania innych do podejmowanych działań, co jest określane mianem aktywnego uczestnictwa lub partycypacji. W środowiskach wiejskich skuteczne zaangażowanie ludzi do pracy nie jest łatwe. Brak wiedzy i umiejętności stosowania różnych technik może szybko zamienić dobre intencje w totalną porażkę i narazić liderów lokalnych na śmieszność, obojętność lub agresję tych którym starają się pomóc.

